

NYITOTT MŰVÉSZET MÓDSZERTANI KÉZIKÖNYV

Művészeti megrendelések demokratizálása a helyi közösségek bevonásával

DemArt

International
Institute of Community
Commissioned Art

Gondoltál már arra, hogyan a saját közösséged számára rendelj művészeti alkotást?

Egy olyan világban, ahol egyre erősebb a társadalmi megosztottság, és a demokratikus értékek eróziója aggasztó méreteket ölt, a DemArt a remény és az átalakulás szimbóluma kíván lenni. Ez az innovatív kezdeményezés a művészi kifejezés erejét a demokrácia alapelveivel ötvözi, és célja, hogy közösségeket ösztönözzön kreatív együttműködésre és párbeszédre. A projekt hisz abban, hogy csak közösen találhatunk válaszokat a sürgető társadalmi kérdésekre. Alapgondolata, hogy a művészet képes egyesíteni és formálni – elősegíti a befogadást, mélyíti a megértést, és cselekvésre inspirál.

A DemArt projekt lehetőséget ad a helyi civil közösségeknek arra, hogy maguk dönthessenek arról, milyen köztéri művészeti alkotás valósuljon meg – arra reflektálva, amire valóban szükségük van. A projekt célja a művészeti megrendelések demokratizálása egy olyan innovatív, megismételhető részvételi folyamat kidolgozásával önkormányzatok részére, amely lehetőséget nyújt arra, hogy a közösség tagjai megbízásokat adhassanak a kiválasztott művészeknek.

A Bethlen Téri Színház és nemzetközi partnerei által indított projekt, a DemArt összeköti a kulturális innovációt a demokratikus szerepvállalással. A projekt a helyi közösségek tagjai, művészek, kulturális szakemberek és önkormányzati döntéshozók együttműködésével, tudásbázisának felhasználásával olyan biztonságos tereket alakít ki, ahol a különböző vélemények találkozhatnak, eszmét cserélhetnek és a közösségeket érintő összetett kérdésekkel foglalkozhatnak. A műhelymunkáktól a köztéri művészeti installációkon át a történetmesélésig a DemArt a kreatív módszerek széles skáláját alkalmazza a kritikus gondolkodás és a közösség megerősítésének elősegítésére.

A program a marginalizált és alulreprezentált csoportok elérését is kiemelt feladatának tekinti, felerősítve perspektíváikat és tapasztalataikat. Tevékenységein keresztül a DemArt nemcsak az egyéni fejlődésre törekszik, hanem arra is felhívja a figyelmet, hogy táplálja a kollektív felelősségtudatot az igazságos és befogadó társadalmak építéséért. Ez a megközelítés mélyen egybecseng az olyan demokratikus közösség víziójával, amelyben a kultúra kulcsszerepet játszik, és ahol az aktív részvétel és a közös tapasztalatok a pozitív társadalmi változások alapjává válnak.

Az ebben a módszertani kézikönyvben bemutatott eredmények és észrevételek tanulmányozása során bepillantást nyerhetünk abba, hogy a DemArt hogyan ötvözte a művészetet és a demokratikus szerepvállalást, remélhetőleg maradandó hatást gyakorolva. Ez a prológos felhívás arra, hogy fogadjuk el a kreativitásban rejlő lehetőségeket, mint a társadalmi átalakulás erejét, arra ösztönözve mindannyiunkat, hogy újragondoljuk a művészetek szerepét közös jövőnk alakításában.

A DemArt (Democratising Art Commissioning by Involving Local Communities) az Európai Bizottság Kreatív Európa programja által finanszírozott, 2023 és 2025 között futó kis léptékű projektje volt, amelyet a magyar Bethlen Téri Színház és a Pro Progressione, a lengyel Art Transparent és a lett New Theatre Institute of Latvia szervezet vezetett.

DemArt Módszertan

De hol kezdjük? Milyen lépések szükségesek ahhoz, hogy közösségedben művészeti alkotások létrejöttét kezdeményezd, és civileket vonj be a művészet finanszírozásába, kurátori szerepben?*

Itt megtalálod azt, hogy hogyan kell ezt A-tól Z-ig megtenni.

A közösségi megrendelésű művészet komplex kihívásokat jelenthet szervezetek, művészek és helyi közösségek számára egyaránt. Számatlan pozitív hatása, előnye van az átlátható és részvételi mód-szereknek, de legalább ennyi kihívást is rejtenek. Ez a módszertan egy nyílt forrás kíván lenni, amely támogatja a helyi szervezeteket és a közösség tagjait a projekt reprodukálásának folyamata során.

Ez a kézikönyv egy értelmezési útmutatót is tartalmaz, amely segít a benne található források maximális kihasználásában, hogy az anyag mindenki számára könnyen használható és hasznos legyen. Emellett találsz benne egy részletes leírást, amely tartalmazza a projekt összes fázisát. Hogy minden egyes szakaszból a lehető legtöbbet hozd ki, azok mindegyike azonos struktúrát követ: leírás, bevált gyakorlatok, kerülendő hibák és hasznos tippek.

Lássunk is akkor hozzá!

HOGYAN HASZNÁLD LEGHATÉKONYABBAN EZT AZ ÚTMUTATÓT?

1. Olvasd el a teljes útmutatót, mielőtt belekezel a saját projektedbe és nyílt felhívást írsz ki művészeti megrendelők vagyis nem szakmabeli, helyi közösségi tagok számára, hogy kurátori szerepet töltsenek be
2. Építsd bele az útmutató minden szakaszát az egyéni és szervezeti naptáradba
3. Határozd meg azokat az érintetteket, akikkel a teljes folyamat és az egyes fázisok során kapcsolatba fogsz lépni
4. Állítsd össze a módszertan minden egyes fázisában elvégzendő feladatok listáját
5. A megvalósítás előtt olvasd el figyelmesen az útmutató minden egyes fázisát
6. Minden egyes fázis előtt vedd számba a lehetséges kihívásokat a partnerekkel közös megbeszéléseken
7. Értékelj az egyes fázisok eredményét és vondd le a tanulságokat
8. Használd fel a kurátoroktól kapott visszajelzéseket
9. Cseréljétek tapasztalatokat a nemzetközi partnerekkel ennek az útmutatónak a továbbfejlesztése érdekében

* A DemArt projekt kezdetétől folyamatos dilemmában voltunk, hogy mi a megfelelő terminológus az angol “art commissioner” magyar nyelvre fordítására. Hogyan nevezzük azokat a szereplőket, akik szakmai háttérrel nem rendelkeznek, amatőrök, a helyi közösség képviselői és fontos, aktív szerepet töltenek be a művészeti alkotás létrejöttének folyamatában? A “művészeti biztos” kifejezést a “biztos” szó történelmi háttere miatt nem szívesen alkalmaztuk. A “művészeti megrendelő” sem fedti le azokat a tevékenységeket, illetve kompetenciákat, amelyek szükségesek. Legkifejezőbb, valamint szakmai és laikus szempontból is érthető terminológusnak a “kurátor”-t választottuk az “art commissioner” fordítására.

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

Ez a módszertani útmutató a QCA (Queens Community Arts) „Részletes útmutató az új kultúra fejlesztéséhez – lépésről lépésre” című kiadványának szemléletét követi. Célja, hogy lépésről lépésre végigvezesse a helyi szervezeteket és közösségi tagokat a DemArt modell sikeres megvalósításának folyamatán.

Az útmutató minden szakasza egységesen négy részre tagolódik: a fázis leírása, bevált jó gyakorlatok, kerülendő hibák (ellenjavallatok) és hasznos tippek. Ez a következetes felépítés segíti a tervezést és a megvalósítást azáltal, hogy egyértelművé teszi az egyes lépésekhez szükséges feltételeket, a legfontosabb feladatokat és a lehetséges kockázatokat. Külön figyelmet fordítunk a helyi közösségek aktív bevonására és tagjaik felkészítésére a közösségi művészeti megrendelések sikeres lebonyolítására.

HOGYAN TOBOROZZ KURÁTOROKAT? NYÍLT FELHÍVÁS KURÁTOROK SZÁMÁRA

A kurátorok számára kiírt nyílt felhívás eszközként szolgál a partnernek abban, hogy megtalálják a közösség képviselőit, akik kiválasztják azokat a művészeket, akiknek a műveit a projekt keretében megrendelik. A nyílt felhívásnak tartalmaznia kell a projekt rövid ismertetőjét, a feladatokat és juttatásokat tartalmazó munkaköri leírást, valamint a jogosultságot és kiválasztást érintő kritériumokat.

Jó gyakorlatok:

- Légy a lehető legkonkrétabb az elvárt kötelezettségvállalás szempontjából
- Ha lehetséges, csatolj egy projektnaptárat konkrét dátumokkal és utazásokkal
- Szervezz tájékoztató ülést az érintettek számára, hogy jobban megértsék a kurátorok, művészeti megrendelők szerepét
- Bátorítsd nem szakemberek és „amatőrök” jelentkezését
- Terjeszd a felhívást a legfontosabb helyszínek és személyek között, hogy kapcsolatot teremtsenek a célcsoportoddal

Ellenjavallatok:

- Ne várd el a pályázóktól, hogy ugyanazt értsék a művészeti megrendelés alatt, mint Te
- Ne csak művész(et)i körökben, művészettel kapcsolatos platformokon tedd közzé a felhívást
- Ne használj szaknyelvet vagy zsargonokat, amelyeket csak művészeti szakemberek értenek
- Ne várd el a pályázóktól, hogy marketingbe, promócióba fektetett energia nélkül is érdeklődjenek, célzott marketing stratégiával keresd őket

Tippek:

- Térképezd fel a helyi közösségek befolyásos vezetőit, és keresd fel őket, hogy terjesszék a felhívást a közösség tagjainak
- Kombináld a digitális marketing csatornákat a személyes és offline terjesztési technikákkal
- Emeld ki a felhívásban a fontos információkat, beleértve a fontosabb dátumokat, a tiszteletdíjat, stb.
- Használj helyi példákat a művészeti megrendelésekkel kapcsolatban a leendő pályázók számára, hogy jobban megértsék a folyamatot
- Tedd a jelentkezést telefonbaráttá, hogy okostelefon segítségével is egyszerűen lehessen jelentkezni
- Szükség esetén hagyj plusz egy hetet a határidő meghosszabbítására

A KURÁTOROK KIVÁLASZTÁSA

A kurátorok, más néven művészeti megrendelők, azok a helyi közösségi tagok, akik kiválasztják, hogy mely művészek kapnak lehetőséget művészeti alkotások elkészítésére a projekt keretében.

A kurátorok kiválasztásának folyamata a pályázatok beérkeztetéséből, azok áttanulmányozásából és pontozásából, interjúztatásából és a végső kiválasztásból áll. A kurátorok kiválasztása a folyamat kulcsfontosságú mozzanata, mivel a kiválasztott pályázók összetétele határozza meg a projekt jövőjét.

Jó gyakorlatok:

- Készíts világos ütemtervet a pályázatok áttekintésére, az előválogatásra, az interjúkra és a végső döntésre
- A megadott kiválasztási kritériumok alapján értékeld a jelentkezőket, és állíts fel egy rangsort, hogy kiket hívsz be interjúra
- Az interjúkhoz dolgozz ki előre egy kérdéssort, amely segíti a pályázatban leírtak elmélyítését és a motivációk megismerését
- Az interjún helyezz hangsúlyt a közösséghez való kötődésre és a jelölt motivációira

- Törekedj olyan sokszínű kurátori csoport kiválasztására, amely jól reprezentálja a helyi közösséget (pl. kor, nem, háttér stb. tekintetében)
- A kiválasztási folyamat lezárultával mindenképpen értesítsd azokat a jelentkezőket is, akiket nem választottál ki

Ellenjavallatok:

- Ne részesítsd előnyben a művészeti szakembereket csak azért, mert a pályázatuk esetleg „erősebbnek” tűnik. A közösségi elköteleződés itt fontosabb lehet
- Az interjú ne egy formális állásinterjú legyen, teremts barátságos légkört, ahol a jelöltek bemutatathatják a közösséghez való kötődésüket
- Ne írd le egy pályázót csak azért, mert a pályázata esetleg „gyengébbnek” tűnik – ettől még lehet kiváló kurátor
- Ne feltételezd, hogy a jelentkezők teljes mértékben értik a kurátori szerepet, még akkor sem, ha beadták a pályázatukat. Az interjú jó alkalom ennek tisztázására

Tippek:

- Használj fel a helyi közösségről szerzett információkat az interjúkérdések összeállításához
- A saját és a csapated kiégésének elkerülése érdekében ne zsúfolj túl sok interjút egy napra (ajánlott maximum: 5).
- Lehetőleg többen interjúztassátok a jelentkezőket (pl. projektvezető, munkatárs, esetleg külső segítő)
- Fontold meg egy (nem pályázó) közösségi tag bevonását a kiválasztási folyamatba, legalább megfigyelőként, a transzparencia erősítése érdekében

KURÁTOROK KÉPZÉSE

A képzés lehetőséget nyújt a kiválasztott kurátorok, művészeti megrendelők számára, hogy megértsék és elkötelezzék magukat a közösségi megrendelésű művészetek értékei mellett.

Jó gyakorlatok:

- Hozz létre képzésprogramot a kurátorok számára a közösségi megrendelésre készült művészeti alkotás megvalósulásának folyamatáról
- A programot a QCA-füzetre és az ACP-program tanulságaira építsd
- Kombináld a csoportos reflexiókat az egyéni munkával, hogy azok országtól függően általános és specifikus kérdésekkel foglalkozzanak
- Segíts a kurátoroknak abban, hogy megértsék, hogyan működik egy művészeti projektpályázat, legyél nyitott a visszajelzéseikre, hogy szükség esetén módosítani tudd az igényeik szerint
- Készítsd elő a nyílt művészeti felhívásnak egy előzetes változatát

Ellenjavallatok:

- Ne feltételezd azt, hogy a kiválasztott kurátorok előzetesen ismerik a művészeti pályázati eljárást
- Ne cenzúrázd a benyomásait, ízlésüket vagy kritériumaikat csak azért, mert azok nem felelnek meg a „minőség” vagy a „szépség” hagyományosan elfogadott meghatározásainak
- Ne korlátozd a képzést a művészeti fogalmakra, hanem terjeszd ki a tananyagot a sokszínűség, a befogadás, a társadalmi hatás fogalmaira is

Tippek:

- Vedd figyelembe, hogy a kurátorok, művészeti megrendelők milyen sokféle háttérrel rendelkeznek majd
- Egyértelműen határozd meg a kurátorok feladatait a projekt módszertanának és naptárának megismertetésével

NYÍLT FELHÍVÁS MŰVÉSZEKNEK

A nyílt művészeti felhívás célja, hogy a helyi közösség megrendelésére készülő műalkotáshoz művészeti javaslatokat gyűjtsön. Ennek során művészek nyújthatják be elképzeléseiket arra, hogy milyen alkotásokat készítenének a közösség számára. A felhívást a projektmenedzserek, a művészeti tanácsadók, mentorok és a kurátorok közösen tervezik meg, és a képzés során fogalmazzák meg főbb tartalmi elemeit. A felhívásnak tartalmaznia kell a projekt leírását, a jogosultsági és kiválasztási kritériumokat, a juttatásokat, valamint egy naptárat, amely tartalmazza a program összes határidejét.

Jó gyakorlatok:

- Kövesd a kurátorok nyílt pályázati felhívására vonatkozó útmutatásokat
- Támogasd a kurátorokat a nyílt felhívás kidolgozásában
- Adj kontextust a projekt terjedelméről
- Készítsd fel a művészeket a közösségi megrendelésű művészeti környezetben való munkára
- Döntsd el milyen anyagokat kell a pályázathoz csatolni (pl. portfóliót, videót stb.)
- Terjeszd a felhívást a nem hagyományos művész(eti) körökben, művészettel kapcsolatos platformokon
- Érd el a közösség tagjait a felhívás hatásának kiterjesztése érdekében
- Használd fel a kurátorok közösségben betöltött szerepét a felhívás terjesztésére

Ellenjavallatok:

- Ne avatkozz be, hanem orientáld a kurátorokat a felhívás kidolgozásában
- Ne korlátozd a leendő pályázatokat „művészeti” javaslatokra, hanem maradj nyitott az olyan kulturális jellegű munkára, amely egyedi műalkotásokat eredményezhet

Tippek:

- Kövess korábbi példákat, mint például az ACP vagy DemArt felhívásokat a sajátod felépítéséhez
- Tarts nyílt fórumot a művészek számára, hogy előzetesen feltehessék kérdéseiket és kétségeiket
- Fontold meg az alternatív nyelvezetet és/vagy egynél több nyelv használatát a célközösség összetételétől függően

- Lépj partneri kapcsolatba a helyi közösség tagjaival, helyi központokkal és/vagy vállalkozásokkal, hogy olyan leendő jelentkezőkhöz is eljuss, akik esetleg még nem szerepelnek a szervezet radarján
- Légy nyitott az olyan művészeti projektekre, amelyek túlmutatnak a művészeti ágakon, de kihívást jelentenek a hagyományos művészeti formák számára is

A DÖNTŐBE JUTOTT MŰVÉSZEK KIVÁLASZTÁSA

A művészeti pályázatok beérkezése után érdemes egy szűkített listát (döntősöket) kiválasztani. Javasoljuk, hogy a kurátorok válasszanak ki néhány (pl. 3) ígéretes pályázót, akik ezt követően részletes projektjavaslatot dolgoznak ki. Ennek az előválogatásnak az a célja, hogy a kurátorok felmérhessék, melyik művészeti koncepció illeszkedik leginkább a projekt céljaihoz, különös tekintettel arra, hogy a tervezett alkotás mennyire képes megszólítani és bevonni a helyi közösséget.

Jó gyakorlatok:

- Állíts fel értékelési és rangsorolási módszertant a kurátorok számára, hogy a nyílt felhívásban felsorolt kiválasztási kritériumok alapján végezhessek el a kiválasztást
- Szükség esetén orientáld a kurátorokat anélkül, hogy beavatkoznál a döntéseikbe
- Döntsd el, hogy a kiválasztási folyamat magában foglalja-e az interjút vagy sem
- Szükség esetén hagyj legalább két hetet az interjúkra, és ne interjúzz naponta öt művésznél többel, hogy ugyanúgy elkerüld a kiégést, mint a kurátorok kiválasztásánál
- Fontold meg, hogy a kiválasztás során vagy azt követően a közösség tagjainak a művészek kiválasztására vonatkozó észrevételeit és/vagy visszajelzéseit is beépíted-e a kiválasztásba

Ellenjavallatok:

- Ne írd felül a kurátorok kritériumait és prioritásait
- Ne szakmai szemmel vizsgáld a művészek pályázatait
- Ne várd el, hogy a közösség által megrendelt művészeti pályázatok hasonló esztétikát és/vagy trendeket kövessenek
- Ne hagyd figyelmen kívül a pályázatokat csak azért, mert nem felelnek meg a „minőségi” minimum követelményeinek, amelyeket egy hagyományos nyílt művészeti felhívás esetében megkövetelnél

Tippek:

- Fejlessz ki egy intuitív eszközt a kurátorok részére a művészeti pályázatok értékeléséhez és rangsorolásához (pl. Submittable, Excel tábla stb.)
- Előzetesen döntsétek el, hogy milyen módszert fogtok alkalmazni patthelyzetben, amennyiben a művészek javaslatainak rangsorolása során konfliktus merülne fel
- Dolgozz ki egy összeférhetlenségi protokollt, amelyet a művészeti megrendelőknek a pályázatok értékelése előtt alá kell írniuk
- Légy nyitott olyan művészeti javaslatok megfontolására, amelyek más definíciók alá esnek, mint például a közvetítés, a szociális munka vagy a közösségi szerepvállalás

MŰVÉSZETI PROJEKTTERV, PÁLYÁZAT FEJLESZTÉSE

Ha úgy döntesz, hogy előválogatod a művészeket, akkor a kiválasztott művészek egy művészeti rezidencia, kutatómunka és prototípus kidolgozása után javaslatot dolgoznak ki, amelyet a kurátoroknak mutatnak be, hogy ők dönthessenek a végleges megrendelésre kerülő projektről. Ennek a munkaidőszaknak az a célja, hogy a művészek továbbfejlesszék a benyújtott pályázatot és megmutatkozzon hogyan illeszkedik majd a helyi közösség igényeihez.

Jó gyakorlatok:

- Előzetesen gyűjtsd össze a művészek igényeit, hogy a körülményekre kész legyen a pályázatuk kidolgozása
- A művészek írjanak alá egy megállapodást, amely tartalmazza a pályázat kidolgozásával kapcsolatos összes szükséges információt (pl. szabályok, ösztöndíj, ütemterv, határidő stb.)
- Nyújts támogatást a művészek számára projektjeik fejlesztéséhez, különösen a kurátorok részéről
- Teremts lehetőséget a művészek számára, hogy egymással, valamint a szervezet munkatársaival, a kurátorokkal és a közösség tagjaival is együttműködjenek
- Segítsd elő a művészek közötti közösségérzését

Ellenjavallatok:

- Ne várjuk el a művészektől, hogy magyarázat nélkül megértsék, hogyan működik a projekt
- Ne tartsd a művészeti projekttervek fejlesztésének folyamatát elzártan a közösségi tagok elől
- Ne úgy tálald a pályázat kidolgozásának folyamatát, mint a három előzetesen kiválasztott művész közötti versenyt
- A művészek ne kizárólag egy kurátorral tartsák a kapcsolatot, hogy elkerülhetők legyenek a félreértések vagy összeférhetlenségek.

Tipppek:

- Mérd fel, hogy a művészek mennyire nyitottak a kurátorok és a közösség tagjaitól kapott visszajelzésekre, és ennek megfelelően alakítsd ki a belső kommunikációt
- Készülj fel arra, hogy a művészek kellemetlenül érezhetik magukat a kurátorok szerepétől és közreműködésétől, úgyhogy dolgozz ki egy stratégiát arra az esetre, ha konfliktus alakulna ki
- A rezidencia és kutatómunka terét a lehető legnyitottabbá kell tenni a kezdetektől fogva, hogy ne egy zárt folyamatnak, hanem egy nyitott térnek érezzük, ahová a közösség tagjai bekapcsolódhatnak
- Adjunk szabadságot a kurátoroknak arra, hogy betölthessék szerepüket, de emlékeztessük őket a művészi szabadságra, amelyet a művészeknek is biztosítani kell

VÉGLEGES KIVÁLASZTÁS

Miután a döntős művészek kidolgozták részletes projektjavaslataikat, bemutatják azokat a kurátoroknak. A kurátorok feladata, hogy a bemutatott javaslatok közül kiválasszák a megvalósításra kerülő projektet. A helyi szervezetnek (projektgazdának) és a kurátoroknak közösen kell meghatározniuk a prezentáció formáját (hogyan mutatják be a művészek a javaslatokat) és az értékelés módját (mi alapján döntenek a kurátorok). Ez a szakasz a kiválasztott projekt és művész(ek) nyilvános kihirdetésével zárul.

Jó gyakorlatok:

- Kövesd a „Kurátorok kiválasztása” és a „A döntőbe jutott művészek kiválasztása” 1/2 fázisában adott tanácsokat
- Dolgozz ki egy értékelési és rangsorolási módszertani eszközt a kurátorok számára, hogy az egyes pályázatokat objektívan ki lehessen értékelni
- Egyeztetek meg a kiválasztás kritériumairól, amelyek nem feltétlenül lesznek azonosak az előválasztás során a három döntőbe jutott pályázó kiválasztásával
- Döntsetek el, hogy a művészek milyen formában fogják bemutatni a javaslatokat, és fontoljátok meg, hogy bevonjátok-e a prezentációba a közösség tagjait

Ellenjavallatok:

- Kövesd a „A döntőbe jutott művészek kiválasztása” 1/2 fázisában adott tanácsokat
- Ne próbáld meg minden közösségi igényt egyetlen megbízással kielégíteni: minden egyes projekt konkrét kérdésekkel fog foglalkozni

Tipppek:

- Adj hasznos visszajelzést mindhárom művész számára
- Próbáld meg a ki nem választott művészeket is érdemben bevonni a projektbe
- Vond be a közösség tagjait azáltal, hogy meghívod őket a javaslatok bemutatására, és a kiválasztási kritériumok kialakításakor figyelmet fordítasz a ő prioritásaikra

MŰALKOTÁSOK BEMUTATÓJA

A művészeti projekt(ek) lezárásaként az elkészült alkotás(ok) bemutatásra kerül(nek) a helyi közönség előtt. A bemutató kiváló alkalom arra, hogy elismerjük a művészek munkáját, és megköszönjük a kurátorok, valamint a folyamatban részt vevő közösségi tagok elkötelezettségét és közreműködését.

Jó gyakorlatok:

- Kapcsolódj a közösség tagjaival, hogy a közösség tudjon a premierről
- Hívd meg a közösség tagjait az eseményre és fontold meg korlátozott számú ingyenes jegyek biztosítását az érdeklődők számára

- Említsd meg a folyamatban valamennyi résztvevő hozzájárulását, beleértve a nemzetközi partnereket és a nem kiválasztott művészeket is
- A műalkotás bemutatója előtt és után is biztosíts kontextust, és ne korlátozd a kontextus fontosságát a fesztiválon prezentált előadásra

Ellenjavallatok:

- Ne várd el a kurátoroktól, hogy projektmenedzseri szerepet töltsenek be a műalkotás bemutatásának tervezése során
- A premier miatt ne helyezz extra pénzügyi terheket a produkcióra

Tippek:

- Találj ki egy olyan eredeti formátumot a műalkotás bemutatására, ahol a közösség tagjai, a kurátorok, művészeti megrendelők és a művészek munkája is elismerést kap
- A prezentáció előtt dolgozd ki a vendégek listáját, és előzetesen keresd meg őket
- Koordináld a bemutatót a nemzetközi partnerekkel, hogy a lehető legtöbbet kihozd a lehetőségekből

KIÉRTÉKELÉS

A műalkotások bemutatása után értékelést kell végezni, hogy tanulni lehessen a tapasztalatokból.

Jó gyakorlatok:

- Fejlessz ki egy eszközt (pl. Google űrlapot) az összes érdekelt fél - kurátorok, művészek, tanácsadók, közösségi tagok, közönség stb. - véleményének összegyűjtésére
- Gyűjts információt és inputokat különböző médiumokon keresztül, beleértve az online és személyes módszereket is, és rendszerezd, majd oszd meg ezeket az információkat a partnerekkel
- Térj vissza erre a módszertani útmutatóra, és ellenőrizd a projekt alakulását és a hasznos tanácsokat
- Bátorítsd azokat, akik be lettek vonva arra, hogy őszintén beszéljenek a tapasztalataikról
- Készülj fel a negatív visszajelzésekre

Ellenjavallatok:

- Ne hagyatkozz kizárólag a visszajelzésekre – kövesd nyomon a projekt eredményeit névtelenül és név szerint is
- Ahhoz, hogy a fontos kérdésekre választ kapj, ne készíts túl hosszú és/vagy nagyon bonyolult űrlapokat vagy értékelőlapokat

Tippek:

- Az információgyűjtést közvetlenül a műalkotás bemutatása utánra ütemezd, hogy ne maradjanak megválaszolatlan kérdések
- Szervezz egy ünnepi eseményt a premier után az emberek munkájának elismerésére, amibe bele építesz egy visszajelző rész programot is
- Fejlessz ki egy olyan eszközt, amely lehetővé teszi a különböző országokból érkező visszajelzések összevetését és egy olyan koherens jelentés elkészítését, amely mind országos, mind nemzetközi szinten nyomon követi az információkat

KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

1. Az összes információ összegyűjtése és a végleges jelentés elkészítése
2. A visszajelzések visszacsatolása a közösség felé
3. Stratégia kidolgozása a közösség tagjai számára, amiben a projekt befejezése után is kapcsolatban tudnak maradni a szervezettel, a projekttel és a művészeti megrendelőkkel
4. Keresz lehetőséget további finanszírozás elnyerésére/megpályázására a kialakult kapcsolatok ápolása és erősítése érdekében.
5. A módszertan terjesztése
6. A módozat megismételhetőségének elősegítése

DemArt Eszköztár

A Nyitott Művészet Módszertani Kézikönyv célja, hogy a DemArt projekt módszertanát bárhol meg lehessen valósítani. Ezért nemcsak a DemArt-értékek, történetek, emberek és megbízások szolgálhatnak példaként, hanem a projekt során kifejlesztett tényleges anyagok is, hogy azok modellként használhatók és továbbgondolhatók legyenek a projekt jövőbeli megvalósulásai során.

Az alábbiakban az olvasók megtalálhatják a DemArt projekt időtartama alatt kifejlesztett főbb eredményeket, hogy felhasználhassák, szerkeszthessék és megoszthassák azokat. A rövid leírás mellett egy QR-kód vezet a fájl eredeti változatához angol és helyi nyelven (magyar, lengyel és lett), amely szöveget javasoljuk, hogy az olvasó fordítsa le online.

Magatartási Kódex

A projekt indító értekezletén egy magatartási kódex került kidolgozásra és elfogadásra a projekt összes akkori tagja által, ezáltal tudtuk meghatározni az együttműködés feltételeit és a jövőbeli együttműködés irányvonalait.

Levél az önkormányzati képviselőknek

Tekintettel a projekt közösségi jellegére, az önkormányzatokat és a lakosság képviselőit már a folyamat legelején be kell vonni, hogy a folyamat során végig partnerek legyenek. Ajánlatos lehet egy levelet küldeni az önkormányzatnak ezt a példát követve.

Nyílt felhívás kurátorok számára

A helyi közösség tagjai egy nyílt felhívás keretében jelentkezhettek kurátoroknak, művészeti megrendelőknek, ahol - egyéb kritériumok mellett - figyelembe lett véve közösségi elkötelezettségük és a művészeteken keresztül történő helyi szintű hozzájárulás iránti érdeklődésük.

Kurátorok képzési programterve

A kurátorok kiválasztása után közös képzésre került sor a közösségtudat ösztönzésére és hogy eligazítsuk őket a nyílt művészeti felhívás kidolgozásában, valamint a kiválasztási módszertanban és kritériumokban.

Nyílt felhívás művészeknek

A kurátorok kidolgozták saját nyílt felhívásukat a művészek számára, amiben a közösségek igényeire és megfogalmazott vágyaira összpontosítottak, és a projektvezetők és tanácsadók támogatásával mindig a projektek céljairól és hatáskörére vonatkozó döntéseket hoztak.

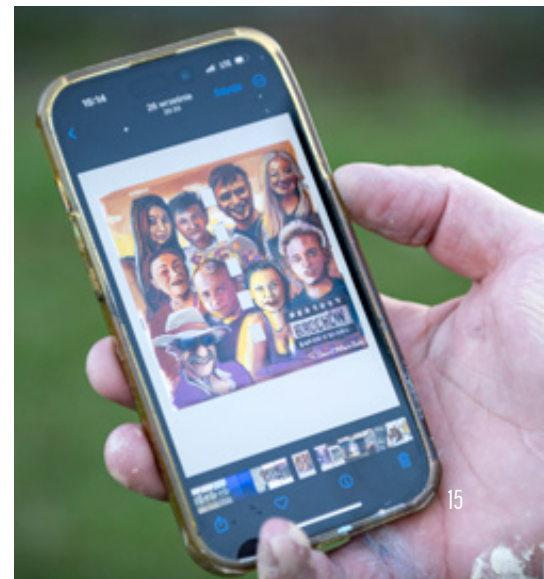
Művészek jelentkezési lapja

A leendő művészek egy űrlapon keresztül reagáltak a nyílt felhívásra, amelyen a művészeti megrendelők azonosíthatták a közösségük számára fontos ötleteket tartalmazó potenciális projekteket. Mindezt annak az érdekében tették, hogy az első fázisban három projektet válasszanak ki közülük.

Döntéshozási módszertan

Nehéz döntéseket hozni, különösen akkor, ha csak egy projektet lehet elnyerni. Íme egy döntéshozatali gyakorlat, amelyet a DemArt projekt egyik csapata követett annak érdekében, hogy olyan végső döntés szülessen, amelyben mindenki meghallgatottnak és bevonottnak érezte magát.

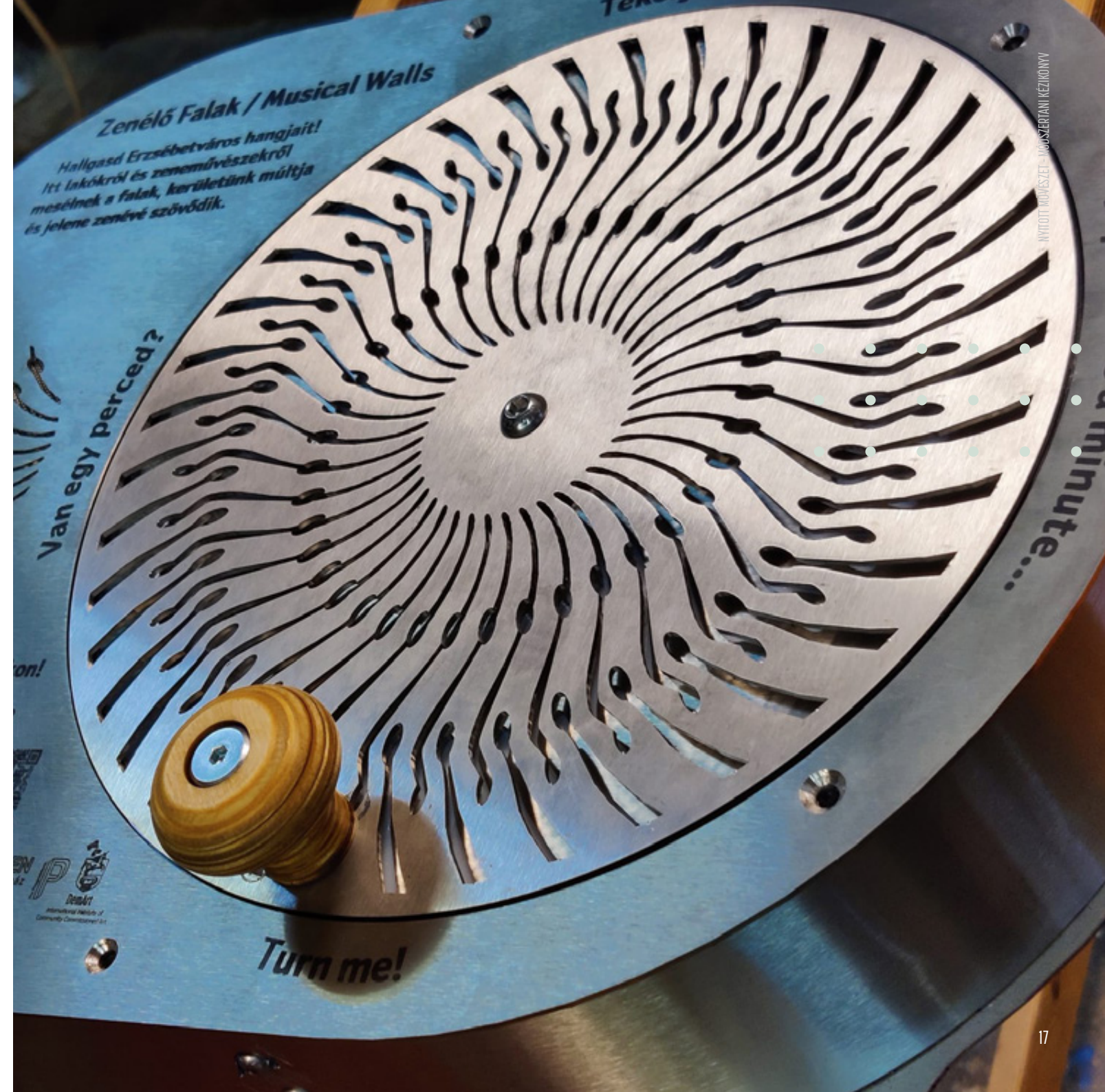

Hozz létre művészeti alkotást a közösség bevonásával!

Most rajtad a sor!

Reméljük, hogy ez a módszertani kézikönyv valódi segítséget nyújt Neked a DemArt-modell sikeres alkalmazásában a saját közösségedben. Mielőtt azonban belevágnál, kérjük, tartsd szem előtt a következőket:

- A emberek, közösségek bevonása kihívásokkal járhat, és a dolgok nem mindig alakulnak úgy, ahogy eltervezted
- A „művészeti minőség” szubjektív fogalom, ritkán van róla teljes egyetértés
- A nyílt felhívásokra való jelentkezés ösztönzése tudatos stratégiát igényel
- Helyi politikai változások (pl. választások) befolyásolhatják a projekt támogatottságát
- A projekt megvalósítása során változások lehetnek a projektcsapatban
- Konfliktusok alakulhatnak ki a résztvevők között
- A közös találkozók megszervezése nehéz lehet a résztvevők elfoglaltságai miatt
- A költségvetést befolyásolhatja az infláció vagy más váratlan tényező
- A közösség tagjainak eltérő elvárásai és véleménye lehet a művészeti projektről és annak folyamatáról
- Tervezz be rendszeres kiértékelő és elemző megbeszéléseket a tapasztalatok feldolgozására
- Gondolj a projekt hosszú távú hatásaira és lehetséges folytatására/fenntarthatóságára is

DemArt Partnerek

Bethlen Téri Színház - Közép-európai Művészeti Hálózat

BETHLEN
téri színház

Innovatív, Kortárs, Együttműködő

A több mint 95 éves múltra visszatekintő Bethlen Téri Színház 2012 óta működik jelenlegi formájában Budapest VII. kerületének meghatározó, progresszív kulturális intézményeként. Küldetése, hogy a kortárs előadóművészetek – különösen a tánc, az újcirkusz és a multidiszciplináris műfajok – kísérletező, tehetséggondozó és nemzetközi szinten is jegyzett központja legyen. A Színház aktívan épít a közösségi részvételre: programjai, visszatérő fesztiváljai, műhelyei és együttműködései révén teret ad a helyi lakosok bevonására, a közös alkotásra, hidakat építve a művészet és a társadalom között. Regionális és európai szintű együttműködéseivel, fesztiváljaival és rezidenciaprogramjaival közös platformot teremt a művészeti közösségek számára, elősegítve a kulturális párbeszédet és innovációt. A Bethlen Téri Színház elkötelezett a méltányos, befogadó és hozzáférhető környezet megteremtése iránt, nyitottan fordulva minden néző és alkotó felé.

Pro Progressione

A Pro Progressione egy budapesti székhelyű művészeti szervezet, amely hazai és nemzetközi kulturális együttműködések révén köti össze a különböző művészeti ágakat és képviselőiket. A szervezet kapacitásait azokra a területekre összpontosítja, ahol hosszú távú pozitív hatást kíván elérni, így munkássága hat fő pillérre épül: a társadalmilag elkötelezett művészetekre (PP Social), a kulturális és természeti örökség interpretációjára (PP Cult), a zenei hagyományok őrzésére és továbbadására (PP Sound), az egyedi produkciók létrehozására (PP Arts),

a környezeti és társadalmi fenntarthatóságra (PP Green), valamint az elméleti ismereteket és gyakorlati tapasztalatokat ötvöző, szakmai módszertanokat fejlesztő és javító projektekre (PP Plus).

A Pro Progressione az Európai Bizottság New European Bauhaus kezdeményezésének hivatalos partnere, és aktív tagja több olyan hazai és nemzetközi kulturális szervezetnek, mint például a Culture Action Europe, az IETM vagy a Voices of Culture. Az Európai Bizottság által finanszírozott interdiszciplináris projekteken keresztül a szervezet művészek, intézmények és értő közönség nemzetközi hálózatát hozza létre, ezzel támogatva a közösségeket abban, hogy utat találjanak a művészetek felé.

Art Transparent Kortárs Művészeti Alapítvány

TRANSPARENT

A 2005-ben a lengyelországi Wrocławban alapított Art Transparent a kortárs művészet és a társadalmi kérdések metszéspontjainak feltárásával foglalkozik. Az alapítvány különböző területek szakembereivel működik együtt, hogy hatásos kulturális kezdeményezéseket hozzon létre.

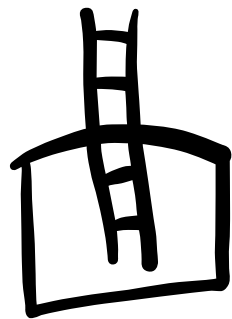
Egyik legfontosabb projektje, a DemArt, a művészek és a helyi közösségek közötti párbeszéd elősegítésére összpontosított. Ennek eredményeként műhelymunkák és köztéri művészeti beavatkozások valósultak meg, amelyek sürgető társadalmi kérdésekkel foglalkoztak.

Kiemelt eseményük, a SURVIVAL Art Review, egy évente megrendezett, nagy presztízsű művészeti szemle, amely több ezer résztvevőt vonz. Az innovatív művészi kifejezőmódnak és a kritikai diskurzusnak biztosít platformot, gyakran mutat be premiereket és ösztönzi az együttműködések.

A fesztivál mellett az Art Transparent két egyedülálló galériát is működtet Wrocławban: Mieszkanie Gepperta-t, amely a történelmi kontextust kortárs kiállításokkal ötvözi, valamint a Galeria Szewska-t, egy élénk teret a feltörekvő és kísérleti művészet bemutatására.

Az Art Transparent küldetése, hogy összekapcsolja a művészetet a jelentős társadalmi hatással, teret adva az együttműködésnek, a gondolkodásnak és a cselekvésnek.

További információért látogass el a www.arttransparent.org és a www.archiwum.survival.art.pl weboldalakra.

A Lettországi Új Színházi Intézet (New Theatre Institute of Latvia - NTIL) egy projektalapú szervezet, amely a kortárs előadó-
-művészet területén tevékenykedik. Az NTIL 1995 óta szervezi meg a "Homo Novus" Nemzetközi Kortárs Színházi Fesztivált, amely Lettország legnagyobb előadó-művészeti platformja.

Az NTIL helyi és nemzetközi partnerekkel közösen is készít és mutat be projekteket, valamint hosszú távú együttműködési programokat. Szilárdan hisz abban, hogy a kortárs előadó-
-művészetet a művészekkel és a közönséggel együtt kell felfedezni.

Az NTIL régóta foglalkozik közösségi projekkel, valamint közösségek által vezetett kezdeményezésekkel, és ehhez kapcsolódóan rezidencia programokat és művészeti projekteket valósít meg.

A NYITOTT MŰVÉSZET MÓDSZERTANI KÉZIKÖNYV
teljes angol nyelvű változatához itt férhetsz hozzá.

Köszönetnyilvánítás

Művészeti komisszió. A művészeti megrendelések demokratizálása a helyi közösségek bevonásával (DemArt)

Közösségi Megbízású Művészeti Alkotások Nemzetközi Intézete (ICCA)

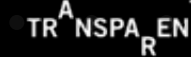
PARTNERSZERVEZETEK

Bethlen Téri Színház –
Közép-európai Művészeti Hálózat

Pro Progressione

Art Transparent

New Theatre Institute of Latvia

TÁMOGATÓK

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

A DemArt és az ICCA az Európai Unió finanszírozásával valósul meg. A dokumentumban szereplő nézetek és vélemények kizárólag a szerző(k) véleményét tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Az Európai Unió és az EACEA nem vállal felelősséget ezekért

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Művészeti komisszió. A művészeti megrendelések demokratizálása a helyi közösségek bevonásával (DemArt) című projekt a Lengyel Köztársaság Kulturális és Nemzeti Örökség Minisztériumának Kulturális Támogatási Alapjából tártámogatásban részesült.

DOLNY ŚLĄSK

A „DemArt Alsó-Szilézia – Művészeti megrendelés a közösség által a helyi közterületeken” című feladatot az Alsó-sziléziai Vajdaság Önkormányzata tártámogatta.

Társfinanszírozó: Lett Kulturális Minisztérium

KÖZREMŰKÖDŐK A TELJES DEMART PROJEKTBEN:

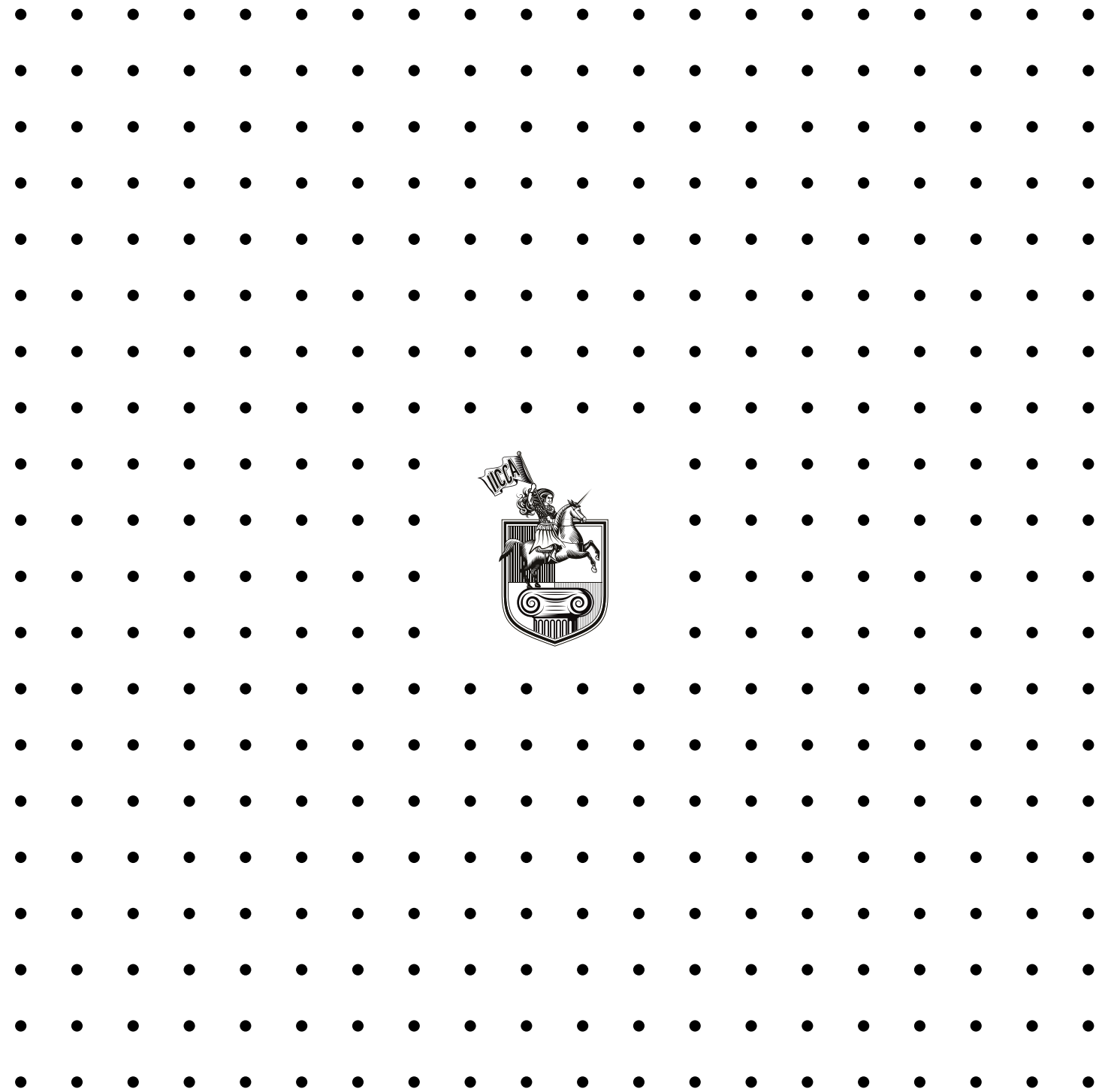
Némethné Molnár Anna, Petrányi Barna, Dr. Vácz László, Szűcs Balázs és Kohári Edit // Erzsébetváros Önkormányzata, Csuzi Márton, Baross Vanda, Kókai-Nagy Tímea, Dr. Małgorzata Miśniakiewicz, Dr. Karolina Bieniek, Michał Bieniek, Paweł Rogowski, Santa Remere, Bek Berger, Ács Dorottya, Gergő Dominika, Jelinek Juda, Arleta Gosławska, Małgorzata (Gosia) Tutko, Hubert Sulima, Ieva Štro, Elīna Beitika, Vendija Bakanauskaite, Metrum Ensemble, Szabó Kristóf, Márton Dorottya, Filip 'Skont' Niziołek, Jagoda Dobecka, Julia Tkacz és Mikołaj Tkacz, Jurgis Spulenieks, Gundega Evelone és Laura Feldberga, Kristīne Botros és Aiga Vaitkus, valamint Daniel Valtueña.

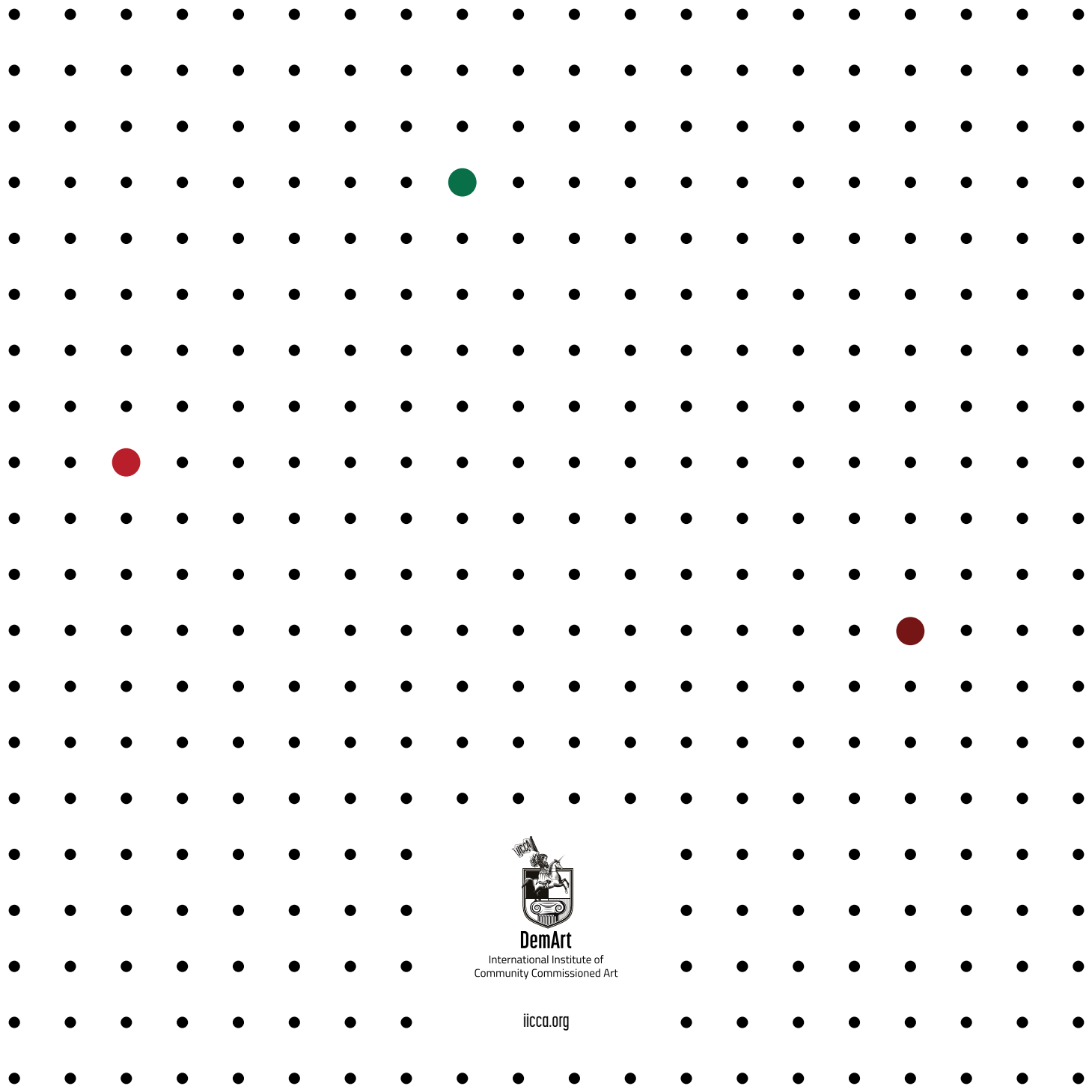
Szerkesztés: : Daniel Valtueña • **Vizuális arculat:** Szabó Ferenc • **Grafikai tervezés:** Tóth Gergely

FotóKreditek: © Iva Benefelde (20.o.), © Jutrzenka Duchnowska (13.o.), © F. Tóth Gábor (3., 18., 22.o.),

© Małgorzata Kujda (15., 19. o.), © Metrum Ensemble (17.o.)

• Külön köszönet minden közösségi tagnak, aki részt vett a projektben.

DemArt
International Institute of
Community Commissioned Art

iicca.org